
TILINTARKASTUSKERTOMUS

Reisjärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Reisjärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloushoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteutukseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Reisjärvellä 29. toukokuuta 2018

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy, JHTT-yhteisö

Marko Paasovaara

JHT, KHT

**Reisjärven kunta
Tarkastuslautakunta**

Reisjärven valtuustolle

REISJÄRVEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2017

1. Tarkastuslautakunta

Kunnan oman ulkoisen ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Valtuuston asettama tarkastuslautakunta vastaa Kuntalain 121 §:n nojalla Reisjärven kunnan vuosien 2017–2021 hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelumisesta.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja Esa Hirvinen, varapuheenjohtaja Pauli Niemi ja jäsen Merja Puurula. Lautakunnan esittelijänä on toiminut Esa Hirvinen ja sihteerinä JHT-, KHT-tilintarkastaja Marko Paasovaara.

Sidonnaisuudet: Pauli Niemi toimii kunnan jätevesilaitoksen hoitajana eikä osallistu jätevesilaitoksen arviointityöskentelyyn.

Lautakunnan on mm. arvioitava ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toisen osan muodostaa tilintarkastajan suorittama tilintarkastus. Tilintarkastaja keskittyy kuntalain 123 §:ssä tilintarkastajan tehtäviksi säädettyihin tarkastustehtäviin. Toiminnan tavoitteellisuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden arviointi kuuluu tarkastuslautakunnalle.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Kunnanjohtajan vastuulla on luoda edellytykset toimivalle sisäiselle valvonnalle.

Tilintarkastuksen toteuttaminen

Kunnan lakisääteinen tilintarkastus on suoritettu kuntalain 14. luvun edellyttämällä tavalla, Kunta on ostanut vuosien 2014–2018 tilintarkastuksen TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:ltä. Kunnan lakisääteinen tilintarkastus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu tilintarkastuksesta vastanneen JHTT-yhteisön laatu järjestelmän mukaisesti. Tilintarkastaja on noudattanut yhtiön sisäisiä tarkastusohjeita ja laatustandardeja. Tarkastuksissa on hyödynnetty kunnan taloushallinnon tietojärjestelmien lisäksi muita tietojärjestelmiä.

Valtuustokaudelle on laadittu yhteistyössä tilintarkastajan kanssa tarkastussuunnitelma. Suunnitelman mukaan keskeisenä tehtävänä tulee seurata sisäiseen valvontaan olennaisena osana kuuluvan johdon seuranta- ja raportointijärjestelmän toimivuutta hallinnossa.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on vuoden 2017 talouden ja toiminnan tarkastusta varten seurannut kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen sekä pöytäkirjojen avulla asetettuja tavoitteita ja niiden toteutumista.

Lautakunta on tilivuoteen 2017 kohdistuen kokoontunut 8 kertaa, joista vuoden 2018 puolella on pidetty 6 kokousta. Lautakunta on tutustunut laaja-alaisesti kunnan toimielinten alaiseen toimintaan kuulemalla viranhaltijoita.

Tilintarkastuksen ja tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arvioinnin painopistealueena ovat olleet kunnan käyttämät ostopalvelut. Lautakunta on tutustunut Kisatien koulukiinteistön tilojen käyttöasteeseen (liite 1).

Lautakunnan arviointikertomus perustuu edellä kerrotulla tavalla saatuihin tietoihin, tehtävälueiden toimintakertomuksiin ja tilinpäätösaineiston läpikäyntiin.

Lautakunta on laatinut arviointikertomuksen kuntalain 121 §:n mukaisesti. Tarkastuksen suorittamiseksi lautakunta on saanut tietoa myös JHT-, KHT-tilintarkastaja Marko Paasovaaralta TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:stä.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1 Tavoitteiden asettaminen

Kuntalain 110 §:ssä korostetaan tavoitteiden asettamista ja niiden seurannan merkitystä toiminnan ja talouden ohjauksessa sekä kytkemistä määrärahoihin ja tuloarvioihin. Valtuusto voi johtaa kuntaorganisaatiota vain asettamalla talousarvion teon yhteydessä mitattavissa olevat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteet tulee asettaa ottaen huomioon kuntalaisten tarpeet ja kunnan toiminta-ajatus. Tavoitteiden tulee olla mitattavia, niiden tulee ilmaista palvelujen saatavuutta, niihin pitää pystyä vaikuttamaan ja niistä tulee olla selkeä resurssiyhteys.

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilinpäätökseen on sisällytettävä talousarvion toteutumisvertailu. Toteutumisvertailulla seurataan niitä talousarvion lakisääteisesti sitovia eriä, jotka valtuusto on hyväksynyt käyttötalousosassa ja investointiosassa.

Talousarvion toteutumisvertailussa ja raportointien yhteydessä tulee seurata myös toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arvio:

- kaikille hallintokunnille taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet talousarviovuodelle 2017 on asetettu lain edellyttämällä tavalla.

2.2 Kunnan taloudellinen asema ja sen kehitys

Vuosi 2017 oli kunnan talouden kannalta haasteellinen. Kisatien kouluinvestointi Reisjärven kunnan suurimpana investointina vaikuttaa voimakkaasti kunnan talouteen. Lisäksi Kalajan ja Leppälahden koulujen sisäilmaongelmat, väistötilojen järjestäminen Kalajan koulun oppilaille sekä ryhmäperhepäivähoito Kirnulle aiheuttivat lisäkustannuksia. Näiden lisäksi verokertymä aleni 238 431,10 euroa arvioidusta. GasEK yhtiön velkasaneerauksen seurauksena kunnalle aiheutuneet alaskirjauskustannukset olivat 697.000 euroa.

Vuosikate vuonna 2017 oli 809.012,50 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2017 tilikauden alijäämä oli poistojen, arvonalentumisien ja satunnaisten erien jälkeen 538.920,71 euroa. Kumulatiivinen ylijäämä tilikauden 2017 alijäämä huomioiden oli 718.436,27 euroa.

Pitkäaikaisen lainan määrä kasvoi voimakkaasti. Lainaa oli kaikkiaan konsernivelka mukaan luettuna vuoden 2017 lopussa 30.032.000 euroa. Lainamäärä suhteutettuna kunnan asukasmäärään on Suomen suurin.

Kunnan asukasmäärä jatkoi laskuaan ja asukkaita oli vuoden lopussa 2.813. Vähennyistä vuoteen 2016 oli 34 henkilöä.

Kunnalla oli sijoitusvarallisuutta vuoden 2017 lopussa 9.573.241,56 euroa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kunnan talouden kehitys vuonna 2017 on ollut huolestuttava. Kunnan on saatava verotulot kasvuun tai kulut pienemmäksi. Lisäksi kunnan velkaantumistahti on erittäin huolestuttava.

Kunnan luottosalkun kasvaessa on syytä ottaa huomioon mahdollisesta koron noususta aiheutuva taloudellinen riski.

Positiivisena asiana voidaan nähdä kunnan merkittävä sijoitussalkku ja sijoitusten tuotto, jolla taloutta on pystytty tukemaan. Kunnan olisi kuitenkin hyvä määrittää sijoitustoiminnan perusteet, sillä tällaista ohjeistusta kunnassa ei ole.

2.3 Kunnanhallituksen laatima toimintakertomus

Tarkastuslautakunnan arvio:

- sisällöllisesti toimintakertomus antaa aiempia vuosia paremmin tietoa
- toimintojen tuloksellisuuteen ja tehokkuuteen tulee kiinnittää edelleen erityistä huomiota.

2.4 Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2017 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

A. TALOUDELLISET TAVOITTEET

- Tuloslaskelma: Vuosikate oli 46.012,49 euroa parempi kuin alkuperäinen tavoite. Poistojen ja satunnaisten erien jälkeen tilikauden tulos oli 641.070,71 euroa huonompi kuin alkuperäinen tavoite (GaSEKin alaskirjaus 697.000 €).
- Selännepalvelujen toimintakate alitti alkuperäisen talousarvion.
- Teknisen toimen toimintakate oli nettona alkuperäistä talousarviota heikompi.
- Opetustoimen toimintakate on talousarvion mukainen.
- Vapaa-aikatoimen toimintakate oli alkuperäistä talousarviota heikompi.

Tarkastuslautakunnan arvio:

- vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta eri toimintasektorit ovat onnistuneet kohtuullisesti

B. TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Hallintotoimi/yleishallinto: Tulosalue sisältää kunnan ylimmän virka – ja luottamushenkilöjohdon toiminnan. Talousyksikkö vastaa valtuuston ja kunnanhallituksen käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta.

Hallintotoimen osalta kulunut vuosi on ollut edelleen haastava. Tehtävästään hallintotoimi on suoriutunut hyvin.

Opetustoimi: Tavoitteiksi on asetettu mm. laadukas opetus, henkilöstön ammattitaito, kodin ja koulun yhteistyö, työyhteisön sisäinen tila ja perusopetuksen kouluverkko.

Opetustoimi on ollut erittäin haastavassa tilanteessa. Ison kouluinvestoinnin, sisäilmaongelmien ja henkilöstövaihdosten aiheuttamat haasteet ovat kuormittaneet opetustoimen henkilöstöä.

Vapaa-aikatoimi: Vapaa-aikatoimen tavoitteena on kehittää, tukea ja seurata vapaa-ajan toimintaa sekä tuottaa vapaa-ajan palveluja siten, että kuntalaisilla on tasavertaiset mahdollisuudet niiden harrastamiseen.

Vapaa-aikatoimi on toiminut tehtävässään tavoitteiden mukaisesti.

Tekninen toimi: Tekninen hallinto kehittää, ohjaa, johtaa ja valvoo toimialansa palveluita sekä avustaa kunnan keskushallintoa ja elinkeinotoiminnan kehittämistä.

Kiinteistöjen kuntoarviot ovat aiheuttaneet lisähaasteita tekniselle toimelle.

3. Yhteenveto

Johtopäätökset:

- hallintosäännön päivittäminen
- kuntastrategian laatiminen ovat kesken
- konserni- ja sisäisen valvonnan ohjeistus ovat vanhentuneet
- käyttöomaisuusrekisterin laatiminen olisi suotavaa
- kunnan liikelaitosten yhtiöittäminen uuden kuntalain mukaiseksi

Lainamäärä kasvaa edelleen voimakkaasti tulevaisuudessa. Jotta Reisjärven kunta voisi toimia tulevaisuudessa itsenäisenä kuntana, on tulevia investointeja harkittava tarkasti ja lainamäärää ei voi enää merkittävästi kasvattaa.

Tilikaudella kunnan tarjoamat palvelut on pystytty säilyttämään entisellä tasolla. Huomiota tulee kiinnittää jatkossa edelleen toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen ja tuloksellisuuteen.

Nähtäväksi jää kuinka sote- ja maakuntauudistukset toteutuessaan vaikuttavat kunnan taloudelliseen liikkumavaraan.

Reisjärvellä 29. toukokuuta 2018

Tarkastuslautakunta

Esa Hirvinen, pj.

Pauli Niemi, vpj.

Merja Puurula, jäsen